

GLAMOURØSE FORBILLEDER

Det er hipt at være kok – i fjernsynet. Jamie Oliver og hans kokkekolleger på tv er med til at præge unge mænds karrieredrømme.

Foto: Scanpix

LYTTE TIL HJERTET, VÆLGE MED HOVEDET

De unge har taget tidens strømlinede værdier til sig. De vil hurtigt igennem uddannelsessystemet, så de kan tjene penge, få kernefamilie og være en succes. De vælger uddannelse med hjertet, men har blikket rettet mod karrieren og det gode liv.

* Sommeren varsler fremtidsvalg for de cirka 55.000 elever, der forlader folkeskolen. Ved de, hvad de vil? Hvad spiller ind, når de skal vælge en ungdomsuddannelse? Hvorfor vælger de, som de gør?

Blomsterbørnenes børnebørn ønsker først og fremmest afklaring – i modsætning til fortidens positive aura omkring at være åben og søgende. I dag er der status i at have et mål og en klar plan. De unge har således taget tidens strømlinede værdier til sig, og de vil hurtigt igennem uddannelsessystemet. Det fortæller forskningsleder Noemi Katznelson fra Center for Ungdomsforskning ved Danmarks Pædagogiske Universitet. Hun er sammen med forskningsassistent Mette Pless i færd med at undersøge, hvordan skoleelever håndterer overgangen fra folkeskole til et videre uddannelsesforløb i det tre-årige

forskningsprojekt 'Forsøg med brobygning i folkeskolen', der følger op mod 1.200 skoleelever, fra de går i 8. klasse og 3 år frem.

ET ALTAFGØRENDE VALG

Ifølge Noemi Katznelson opfatter unge uddannelse som en adgangsbillet til karrieren og det gode liv. Og det gør valget af uddannelse til en nærmest skæbnesvanger affære. Som en pige i 9. klasse udtrykker det i en stil om fremtiden: "En uddannelse for mig er meget vigtig, da det er den, jeg skal leve af resten af livet. Det er min uddannelse, der skal gøre, at jeg får et dejligt liv." Noemi Katznelson formulerer det sådan: "Uddannelse opfattes som afgørende for livsbanen og valget som uigenkaldeligt. Endnu værre: Vælger man ikke, bliver

man taber. Det værste, unge kan forestille sig, er at blive hægtet af udviklingen."

Ifølge Noemi Katznelson er uddannelsessamfundets nye vindere dog ikke dem, der forstår at sætte sig mål. Der er snarere dem, der mestrer paradokset i at være målrettede og resultatorienterede, samtidig med at de er afsindigt fleksible og omstillingsparate, som det foranderlige arbejdsmarked kræver.

INTERESSE SKAL MATCHE MULIGHEDER

Unge målrettedhed kommer til udtryk i, at unge ikke blot vælger uddannelse efter personlig interesse og lyst, men ud fra et større billede:

"Nok er de ambitiøse, men også velovervejede. Interesse er kun et blandt flere valg-parametre. En elev udtrykker det i et interview som 'noget, der interesserer mig. Helt inde fra hjertet'. Men hvor det tidligere var værst at lave noget, man ikke 'brændte for', afstemmer unge nu ambitionerne med mulighedernes verden og kernefamilie-formlen. Interessen skal matche deres bedste mulighed for at tjene penge, have familie, venner og fritid, indhente succes, signalværdi og synlighed i offentligheden. Balance-arbejdet er centralt i ungdomskulturen side om side med selvrealiseringen."

INSPIRATION FRA MEDIERNE

Elevernes erhvervsdrømme præges af klassiske kønsfor tegn: Hvor drengene tiltrækkes af mandefag med fysisk aktivitet, søger pigerne at 'gøre noget godt for andre'. Men to nye tendenser slår igennem: For det første orienterer såvel piger som drenge sig mod mediernes eksponeringer af succesfigurer i jagten på rollemodeller. På barometeret over top 10 jobønsker er der et tydeligt serietema af mediefigurer – fra kokken og politimanden hen over lægen, journalisten, designeren og advokaten til sygeplejersken og skuespillerinden.

For det andet er pigerne i stigende grad tiltrukket af læsetunge fag, så tidligere ønsker om at blive sygeplejersker og advokatsekretærer nu til dels erstattes af mål om at blive læger og advokater. I det hele taget rangerer den boglige vej højest i unges uddannelseshierarki. Og generelt er pigerne mere orienterede mod uddannelse end drengene. Der er eksempelvis flere piger, der ønsker job, der kræver en mellemlang eller videregående uddannelse. Og dobbelt så mange drenge, der gerne vil have et job, der kræver en faglig uddannelse.

"Unge anser ikke-boglige uddannelser for at være for de mindre kloge, selv om der er brug for faglærte. Men de politiske signaler om værdien af lange og korte uddannelser og mesterlære er modsatrettede. Vores undersøgelse viser, at mange elever er uoplyste om ungdomsuddannelsesmulighederne. Hvad angår den værdige ufraglærte med både job og familie, vil den tankefigur gå over i historien, i takt med at vi udvikler et 2/3-deles samfund med retorikken om uddannelse som svar på fremtiden, og hvor selv servicejob efterhånden kræver komplekse kompetencer".

HVER FEMTE DROPPER UD

Noemi Katznelson tilføjer, at hver femte unge er ved at blive marginaliseret som restgruppe, da 17-20 procent dropper ud af ungdomsuddannelserne. De tal skal i 2015 være bragt ned til 5 procent. "Med det store fokus på uddannelse som løsning på restgruppe-problematikken skal det huskes, at vindere og tabere ikke kun produceres i uddannelsessystemet. Det handler i lige så høj grad om boligpolitik, socialpolitik, sundhedspolitik og integrationspolitik, vedrørende unges sociale rum, netværk og opbakning fra baglandet, for blot at nævne nogle af fronterne på spil i ungdomsarbejdet," siger Noemi Katznelson. ■

Af Marta Karolina Olsen
asterisk@dpu.dk

NOEMI KATZNELSON

Cand.mag., ph.d. og forskningsleder ved Center for Ungdomsforskning, Learning Lab Denmark, Danmarks Pædagogiske Universitet. Forsker i forandringer i ungdomskulturen med særlig vægt på unges forhold til uddannelse og arbejde.

Læs mere her: www.cefu.dk

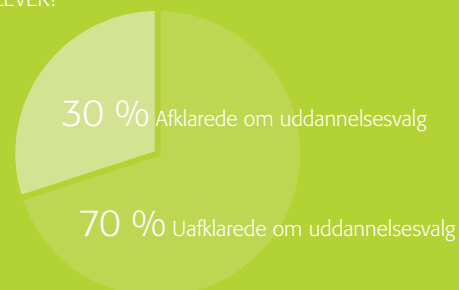
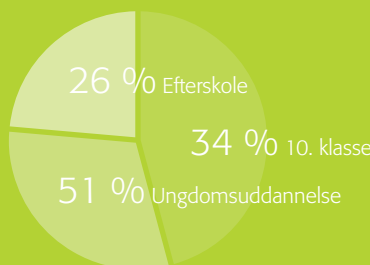
TOP TI OVER UNGES JOBØNSKER

Unge jobønsker følger en klar kønstraditionel opdeling, men de unge inspireres også af arbejdsfunktioner kendt fra medierne, især kendte tv-serier og livsstilsprogrammer, for eksempel journalist, advokat, kok eller politibetjent.

DRENGE	PIGER
Mekaniker	1. Læge
Kok	2. Advokat
Tømrer	3. Design
Læge	4. Pædagog
Politimand	5. Frisør
Design	6. Journalist
Arkitekt	7. Ejendomsmægler
Journalist	8. Sygeplejerske
Landmand	9. Skuespiller
Advokat	10. Dyr læge

HVOR VALGPARETE ER 8. KLASSES ELEVER?

HVAD VIL 8. KLASSES ELEVER EFTER 9. KLASSE?

Kilde: 'Niende klasse og hvad så? En midtvejsrapport om unges uddannelsesvalg', Center for Ungdomsforskning 2005.